

Шевяков Юрій, к.с.-г.н.,

доцент кафедри аграрної економіки

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТЕХНІКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НА ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Згідно з визначенням Державного комітету статистики України, «переробне підприємство – юридична особа, її відокремлений підрозділ, які мають власні переробні потужності або їх орендують, та здійснюють перероблення певних видів придбаної (закупленої, давальницької сировини) або власно виробленої сільськогосподарської продукції» [5].

Більшість переробних підприємств України функціонують на базі потужностей, створених ще за радянських часів. Рівень механізації та автоматизації на переробних підприємствах суттєво різняться. Частина підприємств галузі вже оновили свою техніко-технологічну базу, частина ще ні. Наявна ситуація, коли підприємства з майже однаковою кількістю працівників, аналогічними техніко-технологічними базами суттєво різняться за обсягами переробки, чистим доходом, прибутком. Удосконалення виробничих технологій дасть можливість розширити асортимент продукції та повніше використати всі компоненти, які входять до складу сировини, що використовується. Раціональна переробка всіх складових частин сировини на сьогоднішній день є одним з напрямів збільшення обсягів виробництва продукції й підвищення економічної та екологічної ефективності функціонування переробного підприємства. Останній вид ефективності діяльності підприємств на сьогоднішній день в Україні, на жаль, ще мало турбує і господарюючі суб'єкти, і державу, але з огляду на бажання нашої країни інтегруватися до Європейської спільноти цей аспект буде набувати більшої значущості.

Важливим у виробництві багатьох видів продукції переробних підприємств є те, що сучасні технології переробки, пакування й транспортування дозволяють суттєво підвищити терміни зберігання, а відтак і реалізації готової продукції. Так, терміни зберігання швидкопсувного питного молока при застосуванні

інноваційних технологій можуть сягати півроку. На сьогодні в Україні в жодній сфері виробництва не стимулюється на державному рівні впровадження нової техніки й технологій. Увесь тягар витрат на закупівлю нового обладнання, впровадження нових технологій несе підприємство. Крім того, не виконує стимулюючої функції в цьому напрямі й амортизаційна політика держави, яка має яскраво виражений фіскальний характер. Для активізації роботи з упровадження новітніх технологій переробними підприємствами необхідна цілеспрямована державна підтримка. З іншого боку, така підтримка повинна активізувати діяльність перш за все вітчизняних машинобудівників і стимулювати їх до створення нового обладнання. Досягнення позитивних результатів у цьому напрямі реальне лише за рахунок упровадження широкого комплексу економічних, правових та організаційних заходів.

Українські вчені зазначають, що є необхідність «розроблення механізму державної підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності, який сприяв би забезпеченню законодавчо встановлених нормативів бюджетного фінансування науки і науково-технічного прогресу та створенню передумов для сприяння використанню науково-технічних досягнень і забезпеченню на їх основі виробництва конкурентоспроможної продукції, вживання заходів для захисту інтелектуальної власності на вітчизняні винаходи та розробки на внутрішньому ринку і за кордоном» [4, с. 65].

За економічної нестабільності більшість підприємств України неспроможні власними коштами здійснювати технічне оновлення виробництва. Відтак виникає об'єктивна необхідність розвитку лізингового бізнесу, що робить ефективним залучення інвестицій для фінансової підтримки підприємств.

Лізинг (англ. leasing – оренда) – довготермінова оренда (від 6 місяців до кількох років) машин, обладнання транспортних засобів, виробничих споруд, на умовах поворотності, терміновості й платності, на підставі відповідного договору між орендодавцем і орендарем, що передбачає можливість їх наступного викупу орендарем [3, с. 184].

У визначенні лізингу Світовим банком зазначається, що лізинг дозволяє використовувати майно, що є власністю однієї сторони, іншій стороні в обмін «на обумовлені контрактом лізингові платежі». При всіх перевагах обсяги лізингових операцій в Україні є зовсім незначними. Згідно з аналітичними даними «Украгролізингу», «навіть у кращі часи лізингові інвестиції в технічне переозброєння сільськогосподарського виробництва не перевищували 12 відсотків до обсягу фактичних витрат на придбання техніки і двох відсотків до обсягів, необхідних для простого відтворення наявного парку машин» [2].

Аналіз нинішнього стану ринку лізингових послуг показує, що в більшості випадків предметом лізингу є транспортні засоби, сільгосптехніка, офісне і банківське обладнання, обладнання для харчової промисловості, яке досить швидко окупається [2]. Державне стимулювання та підтримка розвитку лізингу в Україні з метою впровадження якісно нових технологій і обладнання справило б значний позитивний вплив на діяльність молокопереробних підприємств. Реалізувати таке завдання можна шляхом створення мережі державних лізингових фондів, котрі визначали б потреби кожної галузі в технологіях і обладнанні й з мінімальними фінансовими витратами надавали можливість підприємствам закуповувати високотехнологічне обладнання та надавати консультаційну допомогу в його виборі. Кінцевою метою функціонування таких фондів повинно бути підвищення технічного рівня підприємств, а не одержання прибутку. Держава отримає позитивний економічний ефект від функціонування таких інститутів за рахунок підвищення економічної ефективності переробних підприємств і рівня продовольчої безпеки. Слід зазначити, що від удосконалення технологічних процесів, структури виробництва та поглиблення переробки сировини виграють не тільки переробні підприємства, але й виробники сировини.

Отже, у процесі дослідження було виявлено основні проблеми в упровадженні нової техніки й технології на переробних підприємствах, що мають негативний вплив на їх ефективність, а саме: нестача власних фінансових ресурсів та високі витрати за позиками. Існуюча система компенсації витрат за кредитами несе високі

ризика для підприємств, що розраховують на такі компенсації. З метою сприяння переробним підприємствам у впровадженні нової техніки й технології запропоновано створити на основі самоокупності державні лізингові фонди; знизити ризики переробних підприємств при оформленні компенсацій за кредитними ставками за рахунок спрощення та прозорості механізму їх надання; розробити державні програми з підтримки вітчизняних виробників технологічного обладнання. Такі програми можуть передбачати особливі режими оподаткування для підприємств, що виробляють високотехнологічне обладнання, з метою зменшення ціни на них. Отримувати ефект від таких заходів держава має на стадії реалізації готової продукції переробних підприємств. Але необхідно враховувати, той факт, що сьогодні недостатньо переобладнати підприємство для того, щоб воно почало виробляти якісну продукцію, стало прибутковим і завоювало свій сегмент ринку. Потрібно забезпечити новий підхід до технологій виробництва, розроблення та випуску нових видів продукції переробних підприємств з урахуванням сучасних досягнень науки й техніки, при узгодженості вимог споживачів щодо якісних і цінових параметрів цієї продукції.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних сільськогосподарських підприємств: теорія, методика, аналіз / В.Г. Андрійчук. – К.: КНТУ, 2005. – 292 с.
2. Дані з офіційного сайту НАК «Украгролізинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukragroleasing.com.ua/index.php?/istoriya-rozvitku-lizingu-v-ukrayini.html>.
3. Економічна енциклопедія: наукове видання. У 3 т. – Т. 1 / [відп. ред. С.В. Мочерний] – К.: Академія, 2000. – 864 с.
4. Мостенська Т.Л. Системне забезпечення конкурентоспроможності підприємств м'ясної і молочної промисловості України: монографія / Т.Л. Мостенська, О.І. Драган, І.В. Суха. – К., 2010. – 168 с.
5. Про затвердження Методологічних положень з організації державних статистичних спостережень щодо надходження сільськогосподарської продукції на переробні підприємства (Методологічні положення, розд. 2) Наказ Державного комітету статистики України від 17.01.2011 № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://seah.ligan.gov.ua/12/61637.html>.